

процесуального законодавства, яке ставить перед собою забезпечення принципу змагальності сторін та рівність які реалізуються на засаді верховенства права.

Тож, пропонуємо, викласти ч. 2 ст. 347 КПК України в наступному вигляді: «Судовий розгляд починається з оголошення прокурором короткого викладу обвинувального акта, якщо учасники судового провадження не заявили клопотання про оголошення обвинувального акта в повному обсязі. Після оголошення прокурором обвинувального акта, обвинуваченим оголошується виправдовувальний акт у повному обсязі».

Список використаної літератури:

1. Пономаренко Д. Заперечення захисника на обвинувальний акт [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://blog.liga.net/user/ponomarenko/article/21136.aspx>
2. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4651-17/page13>
3. Зейкан Я. Favor de fensionis, або «Сприяння захисту» [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://unba.org.ua/publications/print/1010-favor-defensionis-abo-spriyannya-zahistu-chastina-2.html>

МАЛЕНКО О. В.

Академія адвокатури України,
аспірант кафедри кримінального процесу та криміналістики

УЧАСТЬ СЛІДЧОГО СУДДІ У СПЕЦІАЛЬНОМУ КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ (IN ABSENTIA)

Кримінальний процесуальний кодекс України 2012 року запровадив значну кількість новел у вітчизняний кримінальний процес, зокрема кримінальний процесуальний інститут слідчого судді. Згодом кримінальний процесуальний закон України було доповнено нормами, які регулюють порядок здійснення спеціального кримінального провадження (in absentia), який опосередковує заочне кримінальне судочинство. Внесення відповідних змін у кримінальне судочинство призвело до розширення обсягу повноважень слідчого судді, який уповноважений вирішувати питання про початок здійснення спеціального досудового розслідування.

У юридичній літературі висловлюється твердження, що надання слідчому судді вказаного повноваження не відповідає змісту та ролі відповідного учасника кримінального провадження. На переконання

Л.Д. Удалової, наділення законодавцем слідчого судді правом розглядати клопотання сторони обвинувачення про проведення спеціального досудового розслідування не узгоджується з функціональним призначенням попереднього судового контролю у кримінальному провадженні. Безпосередньо при прийнятті рішення про здійснення спеціального досудового розслідування не відбувається обмеження конституційних прав та свобод осіб. Таке обмеження настає у подальшому, коли під час проведення такого розслідування за ухвалою слідчого судді застосовуються ті чи інші заходи забезпечення кримінального провадження, проводяться слідчі (розшукові) дії та негласні слідчі (розшукові) дії. Як уявляється, рішення про проведення спеціального досудового розслідування повинен приймати не слідчий суддя, а прокурор, який здійснює нагляд за додержанням законів під час розслідування у формі процесуального керівництва [1, с. 62-63]. Наведені міркування поділяють й інші вчені-процесуалісти, зокрема, Р.О. Корякін, М.О. Яковенко [2, с. 11-114].

Л.Д. Удалова вважає, що попередній судовий контроль полягає у прийнятті слідчим суддею рішення про застосування заходів забезпечення кримінального провадження, надання дозволу на проведення слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій [3, с. 28]. З наведеної дефініції вбачається, що науковець обмежено розуміє сутність та значення судового контролю у кримінальному провадженні на стадії досудового розслідування. У той же час, інші вчені-процесуалісти наголошують на тому, що функція судового контролю – це заснована на законі кримінальна процесуальна діяльність спеціально уповноваженого суб'єкта – слідчого судді, яка здійснюється шляхом розгляду і вирішення клопотань і скарг сторін кримінального провадження, потерпілого з метою охорони прав і свобод особи, яка має як превентивний, так і правовідновлювальний характер [4, с. 115]; основним призначенням слідчого судді є здійснення судового захисту прав і законних інтересів осіб, які приймають участь у кримінальному процесі, та забезпечення законності провадження по справі на досудових стадіях [5, с. 202]. Таким чином, слідчий суддя здійснюючи судовий контроль у кримінальному провадженні на стадії досудового розслідування, забезпечує захист прав, свобод та законних інтересів осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві.

Відповідно до ч. 2 ст. 63 Конституції України підозрюваний, обвинувачений чи підсудний має право на захист, а в ч. 1 ст. 59 Основного Закону України закріплено, що кожен має право на професійну правничу допомогу; у випадках, передбачених законом, ця допомога надається безоплатно; кожен є вільним у виборі захисника своїх прав [6]. Право на захист є важливою засадою кримінального судочинства, яка закріплена як на конституційно-правовому рівні, так і в кримінальному процесуальному законі України. У доктрині кримінального процесу зазначається, що «право на захист» має комплексний характер

і включає, зокрема: 1) права, які підозрюваний (обвинувачений) може реалізувати власними діями; 2) права, які можуть бути реалізовані підозрюваним (обвинуваченим) через свого захисника [4, с. 108]. Разом з тим, здійснення спеціального досудового розслідування у кримінальному провадженні істотним чином обмежує право підозрюваного, щодо якого застосовується названий кримінальний процесуальний інститут, на захист, що обумовлено його безпосередньою неучастю у кримінальному провадженні внаслідок відмови. Беручи до уваги те, що під час спеціального кримінального провадження (in absentia) має місце часткове обмеження права підозрюваного на захист (неможливість його здійснення самостійно та істотні труднощі у реалізації через захисника), надання саме слідчому судді повноваження щодо розгляду й вирішення клопотання сторони обвинувачення про здійснення спеціального досудового розслідування у порядку, визначеному у ст.ст. 297-1-297-4 КПК України [7], є цілком виправданим.

Список використаної літератури:

1. Удалова Л.Д. Прийняття рішення про здійснення спеціального досудового розслідування / Л.Д. Удалова // Актуальні проблеми досудового розслідування: зб. тез доповідей IV Всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 1 липня 2015 року). — К.: Нац. акад. внутр. справ. — 2015. — С. 61-64.
2. Корякін Р.О. Актуальні проблеми спеціального досудового розслідування кримінальних правопорушень / Р.О. Корякін, М.О. Яковенко // Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка. — 2016. — Вип. 2. — С. 111-118.
3. Удалова Л.Д. Функція судового контролю у кримінальному процесі: монографія / Л.Д. Удалова, Д.О. Савицька, В.В. Рожнова, Т.Г. Ільєва. — К.: «Центр учбової літератури». — 2015. — 176 с.
4. Кримінальний процес: підручник / Ю.М. Грошевий, В.Я. Таций, А.Р. Туманянц та ін.; за заг. ред. В.Я. Тация, О.В. Капліної, О.Г. Шило. — Х.: Право. — 2014. — 824 с.
5. Щериця С.І. Інститут слідчого судді за новим Кримінальним процесуальним кодексом України / С.І. Щериця // Порівняльно-аналітичне право. — 2014. — №4. — С. 200-202.
6. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 року №254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради. — 1996. — № 30. — Ст. 141.
7. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 року №4651-VI // Відомості Верховної Ради України. — 2013. — № 9-10, 11-12, 13. — Ст. 88.